

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060202

DOM
2021-09-13
Stockholm

Mål nr
M 11131-20

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2020-09-22 i mål M 4963-19, se bilaga A

PARTER

Klagande

Handelshuset i Åtvidaberg AB, 556718-2018

Ombud: Advokatbyrån Järneström AB

Motpart

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun

SAKEN

Utdömande av vite

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen upphäver mark- och miljödomstolens dom och avslår Miljö- och byggnadsnämndens i Västervik kommun ansökan om utdömande av vite.

Dok.Id 1709361

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.hovratt@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Handelshuset i Åtvidaberg AB (bolaget) har yrkat att mark- och miljödomstolens dom ska ändras och ansökan om utdömmande av vite avslås i dess helhet. I andra hand har bolaget yrkat att vitesbeloppet ska sättas ned.

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun (nämnden) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har, utöver vad som tidigare anförts, tillagt i huvudsak följande.

Det ifrågasätts om eternitplattorna överhuvudtaget omfattas av föreläggandet. Det har i vart fall inte stått klart för bolaget att eternitplattor omfattades av föreläggandet, vilket framgår av det faktum att fastigheten städats från allt övrigt avfall för att undvika vite. Pallen eternitplattor är byggnadsmaterial och har ingen koppling till någon bilskrotsverksamhet, vilket var den verksamhet som nämnden förbjöd verksamhetsutövaren och fastighetsägaren att bedriva. Eternitplattorna fanns på fastigheten den 22 augusti 2019 och har förts till fastigheten samma dag eller några dagar dessförinnan. De fanns inte på fastigheten den 5 augusti 2019, dvs. den tidpunkt som fastigheten enligt föreläggandet skulle vara avstädad från avfall. Den 5 augusti 2019 var fastigheten avstädad och föreläggandet uppfyllt.

Om eternitplattorna omfattas av föreläggandet ska vitet jämkas med hänsyn till att bolaget, i egenskap av TD, varit i god tro och att plattorna omfattar en liten del av det som skulle städas. Pallen väger ca 500 kg jämfört med de 100-tals ton övrig egendom som hade städats bort. Det tar några minuter att flytta den från fastigheten. Orsaken till att pallen med eternitplattor hamnade på fastigheten är att den flyttades ca 20 meter från angränsande fastighet då den stod i vägen vid iordningställandet av en infart på den fastigheten. Vitesbeloppet om 70 000 kr är därför inte rimligt.

Nämnden har, utöver vad som tidigare anförts, tillagt i huvudsak följande.

Någon redovisning av det avstādade avfallet enligt förelāggande har inte lämnats in till nämnden, trots uppmaning om att detta ska ske. Det finns därför ingenting som styrker att avstādningen är fullfōljd enligt förelāggandet. Redovisningen behōvs för att kunna avgöra om avstādning skett på godkānt sāt med godkānd transportör och mottagare. Bolagets avstādning har därmed inte kunnat godkānnas och inte heller har nämnden kunnat meddela att förelāggandet är uppfyllt. Avstādningen är inte slutförd och förelāggandet är inte fullgjort förrän nämnden beslutat att sā är fallet.

Grundförelāggandet omfattade även förbud mot mellanlagring av avfall. Denna del togs bort av länsstyrelsen på oklara grunder. Syftet med grundbeslutet var enligt nämndens mening tydligt att fastigheten skulle varit avstādad på all typ av avfall och att det inte får förvaras avfall på fastigheten framöver. Efter avstādningen får ingen bilskrotningsverksamhet bedrivas. Sāledes gäller avstādningen allt farligt avfall, även sādant som inte direkt kopplas till bilskrotningsverksamhet. Förelāggande är tydligt på sāt att 30 dagar efter att beslutet fått laga kraft får inte avfall i någon form finnas på den aktuella fastigheten om fastighetsägaren ska undgå vite.

Eftersom ingen redovisning eller meddelande om färdig avstādning finns blir det nämndens inspektion den 22 augusti 2019 som blir avgörande för bedömningen om det är färdigt. Vid det tillfället fanns en pall med eternitplattor på fastigheten. Eternitplattorna är farligt avfall. När eterniten tillförts fastigheten blir i det här sammanhanget irrelevant eftersom de fanns på platsen vid den första uppfōljande kontrollen av avstādningen och träffas därmed av förelāggandet.

Nämnden motsätter sig ytterligare jämkning av vitesbeloppet på grund av att TD ska ha agerat i god tro. TD är som företrädare för Handelshuset i Åtvidaberg AB delgiven gällande beslut. Trots detta har han själv flyttat, eller til-låtit någon annan att flytta, farligt avfall till fastigheten. Detta kan omöjligen betraktas som agerande i god tro utan utgör ett tydligt och medvetet brott mot gällande förelāggande.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att det vitesföreläggande som riktats mot Handelshuset har delgetts bolaget, fått laga kraft och är lagligen grundat. Frågan i målet är om föreläggandet överträtts genom att bolaget på fastigheten förvarat eternitplattor.

Det är ostridigt att det vid nämndens inspektion den 22 augusti 2019 fanns en pall med eternitplattor på fastigheten. Eternitplattorna är, i enlighet med mark- och miljödomstolens bedömning, att anse som farligt avfall. Bolaget har uppgett att eternitplattorna kommit till fastigheten någon eller några dagar före den 22 augusti 2019 och i tiden efter att vitesföreläggandet fullgjorts. Detta är en uppgift som nämnden inte ifrågasatt.

Bolaget har förelagts att vid vite städa av fastigheten genom att se till att bl.a. farligt avfall transporteras bort (punkten 1 i föreläggandet) samt förbjudits att bedriva bilskrotningsverksamhet på fastigheten. Ett vitesföreläggande som avser en sådan positiv förpliktelse kan inte anses omfatta annat än den egendomen som vid tidpunkten för föreläggandets utfärdande fanns på fastigheten. I annat fall kan vitesföreläggandet utformas som ett förbuds-föreläggande eller omfatta en åtgärd som innefattar en regelbundet återkommande förpliktelse. Det är nämndens sak att precisera detta. Inte heller kan nämndens beslut att förbjuda yrkesmässig bilskrotning på fastigheten anses omfatta även framtida förvaring av farligt avfall, som inte är hänförlig till sådan verksamhet.

Mark- och miljödomstolens dom ska således upphävas och nämndens ansökan avslås i dess helhet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B
Överklagande senast 2021-10-04

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Fredrik Ludwigs, Roger Wikström och Marianne Wikman Ahlberg samt tf. hovrättsassessorn Sanna Pember, referent.

Föredragande har varit Richard Bexelius.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2020-09-22
meddelad i Växjö

Mål nr M 4963-19

PARTER

Sökande

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun

Motpart

Handelshuset i Åtvidaberg AB, 556718-2018

SAKEN

Utdömande av vite

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen förpliktigar Handelshuset i Åtvidaberg AB, 556718-2018, att betala vite om 70 000 kronor.

BAKGRUND

Miljö- och byggnadsnämnden i Västerviks kommun (nämnden) beslutade den 17 oktober 2018, § 312, att förbjuda Handelshuset i Åtvidabergs AB (org.nr 16556718-2018) som fastighetsägare och verksamhetsutövare att bedriva yrkesmässig bilskrotningsverksamhet och mellanlagring av avfall på fastigheten XX i Västerviks kommun. Någon annan får inte heller ta emot, demontera eller bearbeta avfall på fastigheten. Borttransport av skrot och motordrivna fordon från fastigheten får dock ske. Förbudet kan upphävas om bolaget ansöker om och får tillstånd enligt miljöbalken till skrotningsverksamhet eller mellanlagring av avfall.

Nämnden beslutade samtidigt att förelägga Handelshuset i Åtvidaberg AB (bolaget) som fastighetsägare och verksamhetsutövare på fastigheten XX att (1) senast 30 dagar efter delgivning av beslutet, vid vite av 200 000 kronor, städa av fastigheten genom att se till att allt avfall såsom uttjänta fordon, maskiner, fordonstillbehör, däck och fälgar, farligt avfall, övrigt metallskrot och övrigt avfall transporteras bort. Om inte avstädningen enligt ovanstående punkt är utförd inom angiven tid förenas vitesföreläggandet därefter med ett löpande vite på 20 000 kronor för varje förfluten 30-dagarsperiod till dess att föreläggandet enligt punkten 1 har uppfyllts. (2) Anlita godkänd transportör för borttransport av avfallet till godkänd mottagningsanläggning. (3) Redovisa transportdokument och mottagningskvitton eller likvärdig bekräftelse från mottagaren av det avfall som ska transporteras bort vid avstädningen. Dokumentation ska lämnas till miljö- och byggnadskontoret senast 30 dagar efter det att punkt 1 om avstädning har uppfyllts. (4) Vid ägarbyte på fastigheten ska uppgifter om den nye ägaren utan dröjsmål lämnas till miljö- och byggnadskontoret.

Bolaget överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Kalmar län (länsstyrelsen) som den 10 juni 2019, dnr 505-8964-2018, ändrade nämndens beslut på så sätt att bolaget föreläggs att senast 30 dagar efter att länsstyrelsens beslut vunnit laga kraft, vid vite om 200 000 kronor, städa av fastigheten genom att se till att allt avfall såsom uttjänta fordon, maskiner, fordonstillbehör, däck och fälgar, farligt avfall,

övrigt metallskrot och övrigt avfall transporteras bort. Därefter får ingen bilskrotningsverksamhet bedrivas på fastigheten. Om inte avstädningen enligt ovanstående är utförd inom angiven tid förenas vitesföreläggandet därefter med ett löpande vite på 20 000 kronor för varje förfluten 30-dagarsperiod till dess att föreläggandet i denna del är uppfyllt. Länsstyrelsen fastställde samtidigt nämndens beslut vad avser punkterna 2-4.

Nämnden har nu ansökt hos mark- och miljödomstolen om utdömande av vite.

YRKANDEN M.M.

Nämnden har yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta bolaget att betala vite om 200 000 kronor med anledning av att bolaget inte följt föreläggandet att städa av fastigheten XX senast 30 dagar efter att länsstyrelsens beslut den 10 juni 2019, dnr 505-8964-2018, vunnit laga kraft. Nämnden har vidare yrkat att mark- och miljödomstolen ska förplikta bolaget att betala 40 000 kronor för två löpande viten för att städningen fortsatt efter två 30-dagarsperioder inte är fullföljd. Till stöd för yrkandena har nämnden bl.a. gett in tjänsteanteckningar och fotografier samt anfört i huvudsak följande.

Nämnden har i beslut den 17 oktober 2018, § 312, förbjudit bolaget som verksamhetsutövare och fastighetsägare att bedriva yrkesmässig bilskrotningsverksamhet och mellanlagring av avfall på fastigheten XX. Beslutet förenades även med föreläggande om avstädning vid vite och löpande vite om avstädning inte skett vid angiven tid. Redovisning skulle även ske av transportdokument, mottagningskvitton eller likvärdig bekräftelse från godkänd mottagningsanläggning.

Nämndens beslut överklagades till länsstyrelsen som fastställde föreläggandet med viss justering i beslut den 10 juni 2019, dnr 505-8964-2018. Detta beslut överklagades inte i rätt tid och vann därmed laga kraft den 6 juli 2019. Detta innebar att fastigheten skulle vara avstädad 30 dagar senare, vilket var den 5 augusti. Ytterligare 30 dagar senare är den 4 september och ytterligare 30 dagar är

den 4 oktober. Vid besök den 8 oktober 2019 kunde nämnden konstatera att avstämningen ännu inte fullföljts. Tillsynsbesök har genomförts flera gånger under perioden 1 oktober 2018 till 8 oktober 2019 för att följa utvecklingen på fastigheten. Miljö- och byggnadskontoret besökte fastigheten den 22 augusti 2019 och kunde då konstatera att föreläggandet inte fullföljts.

De uttjänta fordonen transporterades till en grannfastighet under perioden 1 oktober 2018 till 4 februari 2019. Grannfastigheten saknar tillstånd till yrkesmässig bilskrotning och transporten utfördes av företrädare för bolaget som saknar tillstånd för transport av avfall. Kvar på fastigheten har dock, vilket framgår av bilagda anteckningar och fotografier från tillsynsbesöken, funnits maskiner, fordonstillbehör, däck och fälgar, farligt avfall, övrigt metallskrot och övrigt avfall.

Vid kontakt med miljö- och byggnadskontoret den 22 augusti 2019 framförde TD, som företrädare för bolaget, att han ansåg att föreläggandet fullföljts. Han uppmanades då att inkomma med redovisning av vem som tagit emot avfallet och vem som transporterat det samt en redogörelse för varför de föremål som fortsatt fanns på fastigheten inte skulle betraktas som avfall. Någon sådan redogörelse har inte lämnats in.

Sammanfattningsvis bedömer nämnden att föreläggandet om borttransport av allt avfall såsom uttjänta fordon, maskiner, fordonstillbehör, däck och fälgar, farligt avfall, övrigt metallskrot och övrigt avfall av senast den 5 augusti 2019 inte uppfyllts och inte heller två 30-dagarsperioder därefter. Mellanlagring av avfall pågår fortsatt. I sammanhanget kan även påpekas att omflyttningen dessutom inte skett av godkänd transportör till godkänd mottagningsanläggning i enlighet med bestämmelser i avfallsförordningen (2011:927).

Bolaget har bestritt yrkandena. Till stöd för sitt bestridande har bolaget anfört bl.a. följande.

Fastighetsbolaget Handelshuset i Åtvidaberg AB är inte verksamhetsutövare av yrkesmässig bilskrotning samt ansvarig för någon mellanlagring av avfall på fastigheten XX. Dock är bolaget fastighetens ägare. Anledningen till att denna situation uppstått är följande. TD, VD för bolaget, är bildemonterare genom Västerviks bildemontering (600508-2919) och var ansvarig för bildemontering på grannfastigheten YY. Han har bedrivit bildemontering på den fastigheten sedan 80-talet. Då grannarna för 5 år sedan inte ville att han skulle bedriva sin verksamhet där lovade nämnden att avsluta hans företagande så de slapp sådan verksamhet i deras närområde. Detta har inneburit att han som bilskrotare har fått olika förelägganden och förbud att bedriva bildemonteringen på grannfastigheten YY. Nämnden har gått så långt som att återkalla miljötillståndet att bedriva bildemontering på den fastigheten. Detta slutade med att han fick ett föreläggande om att flytta alla bilarna från YY, vilket skulle vara gjort den 1 oktober 2018 och som han uppfyllde.

Han gjorde en miljöanmälan om att han skulle flytta till ZZ och QQ och bedriva bildemontering på de fastigheterna. Då de fastigheterna inte var klara att ställa upp bilarna på var han tvungen att ställa några bilar på XX i någon månad. Det är detta som nämnden felaktigt tolkar som att fastighetsägaren, dvs. bolaget, bedriver bildemontering och avfallslagring. Handläggaren är medveten om att det är Västerviks bildemonterings bilar och ansvar, ändå fortsätter handläggaren att vilseleda nämnden och länsstyrelsen. Bolaget äger även fastigheten YY.

Det beslut som nämnden grundar sin ansökan om utdömmande av vite på är felaktigt. Vid länsstyrelsens beslutsdatum fanns det inte några bilar eller annat avfall på fastigheten och länsstyrelsen var även informerade om att fastighetsägaren inte var verksamhetsutövare som bilskrotare eller avfallshanterare. Länsstyrelsen beslut var således helt felaktigt. TD hade tidigare diskuterat frågan med handläggaren på miljö- och byggnadskontoret och hon konstaterade likaså att

bilarna var borta från fastigheten samt att hon skulle återta det felaktiga beslutet mot bolaget. Så skedde dock inte.

Bolaget var även ansvarig för redovisning av transportdokument, mottagningskvitto eller liknande bekräftelse från godkänd mottagningsanläggning. Då bolaget inte utfört några transporter eller dylikt finns inget att redovisa.

Nämnden har redovisat fotografier vid påstådd tillsyn som kommenteras enligt följande. Bilden från tillsynen den 19 september 2017 visar en kranbil som tillfälligt parkerats på fastigheten och som ägs av Syltlökenett AB. Kranbilen används vid olika entreprenader. Bilden visar även tomma oljefat som används tillsammans med kranbilen. På bilden syns även en Mercedes veteranbil som är uppallad tillfälligt på marken. Bilen tillhör en hyresgäst i garagelängan mitt emot. Några olagligheter syns inte på bilden. På bilden från tillsynen den 1 oktober 2018 syns av Västerviks bildemontering parkerade bilar från YY på marken. Inspektörerna upplystes vid tillfället att bilarna var Västerviks bildemonterings och att de endast parkerats där en kort tid. Övriga bilder visar även detta från olika vinklar. Det finns även ett flygfoto som verkar vara taget vid samma tidsperiod. Nämnden har vidare gett in bild från någon månad senare som inte är tidsangiven men bilden bevisar att bilarna är borta. Länsstyrelsen blev inte informerade om att bilar och avfall inte fanns kvar på fastigheten.

På bilden från tillsynen den 22 augusti 2019 visas en fullt fungerande grävmaskin som används i verksamheter på de olika fastigheterna. Den ägdes vid tillfället av Syltlökenett AB. På bilden syns även en lastbil vars motor vid tillfället var sönder men i övrigt helt okej. Detta är absolut inte avfall som nämnden felaktigt beskriver och har rätt att finnas på marken. Vad beträffar de oljefläckar som omnämns på bilden har bolaget haft ris med mera upplagt där och det är antagligen från det som fläckarna kommer. Nästa bild visar en maskintrailer som är tillfälligt parkerad på marken och som inte heller utgör metallskrot eller avfall. Efterföljande bild visar en äldre veterangrävmaskin lastad på ett maskinflak som TD ska åka på veteranträff med, således är inte detta heller avfall. Efterföljande översiktsbild visar

inget avfall. Nästa bild visar innehållet i bolagets frystrailer som är tillfälligt parkerad på platsen. Nästa bild visar lastbilen som bolaget kör med och framför den några tomma plastlådor som används till vedförråd och hanteras med en truck, det är således även felaktigt att kalla detta avfall då de tillfälligt finns på marken. Lastbilen som är tillfälligt parkerad på marken är värd 200 000 kronor och har avgifter om 20 000 kronor betalda för ett år framåt. Den efterföljande bilden visar takpannor i eternit som tillfälligt står på marken då de ska användas och de kan därför inte anses utgöra något farligt avfall. Takpannorna flyttades dit i augusti 2019 och ingår inte i föreläggandet. Nästa bild visar nu nämnda maskiner från en annan vinkel. Här syns därmed inget avfall eller några bilar. Nästa bild i nämndens ansökan visar stålprofiler i form av järnbalkar som inte utgör skrot eller avfall då de ska användas på platsen där en större ekonomibyggnad ska byggas. Den efterföljande bilden visar en kran som bolaget har lyft av ett lastbilschassi tidigare och står där tillfälligt, inte heller detta är avfall.

På första bilden från tillsynen den 8 oktober 2019 syns maskindelar som nyligen lastats av bolagets lastbil och är inget som ska stå kvar på platsen. Den andra bilden visar maskinflaket bolaget använt för transporten och är inte heller något avfall. Nästa bild visar samma kran som tidigare och en lastbil som tillfälligt är parkerad på marken. På nästa bild syns deras dragbil, en FH 12:a som använts tidigare. Något avfall finns inte i presenningen utan den är endast tillfälligt placerad över den tomma batterilådan. Nästa bild visar samma takpannor som tidigare omnämnts. På bilden syns även ett snöblad tillfälligt parkerat på platsen och ris från skogsbruket. Den efterföljande bilden visar krandelar till bolagets stora fackverkskran som ska monteras upp på platsen, vilket inte utgör avfall. Nästa bild visar deras grävmaskin som byter vägtrumma. Det är svår att avgöra på bilden om tegel förekommer på platsen men det utgör inte avfall. På den sista bilden från tillsynen den 8 oktober 2019 syns tidigare omnämnda vedtråg, som vid tillfället är utan ved och utgör alltså inte avfall.

Nämndens bilder visar inget som inte får vara på fastigheten tillfälligt förutom möjligtvis bilarna på de första bilderna. Bilarna flyttades dock inom några månader

och detta var handläggarna informerade om. De var även medvetna om att bilarna tillhörde Västerviks bildemontering som hade fått föreläggande att flytta dessa från YY senast den 1 oktober 2018. Stamfastigheten XX som föreläggandet gäller är belägen mellan avstyckade tomterna YY och ZZ samt QQ. Detta har gjort att marken används som väg mellan fastigheterna och tillfällig parkering av diverse maskiner, lastbilar med mera. Det är även den enda öppna platsen mellan tomterna. Detta har gjort att verksamhetsutövaren på de olika tomterna använt marken vid underhåll, renovering och byggande. Detta är inget olagligt och är vidare anmält till nämnden.

Sammanfattningsvis är föreläggandet utställt till fel verksamhetsutövare då det var Västerviks bildemontering och inte bolaget som hade bilarna tillfälligt parkerade där. Verksamhetsutövaren Västerviks bildemontering flyttade bilarna omgående (inom några månader) efter föreläggandet den 17 oktober 2018, trots att det var ställt till bolaget. Några bilar eller avfall fanns överhuvudtaget inte på fastigheten den 5 augusti 2019.

Nämnden har förelagts att yttra sig över bolagets yttrande och anført i huvudsak följande.

Nämnden vidhåller vad som framförts i föreläggandet från den 17 oktober 2018, § 312, vad som fastställts i länsstyrelsens beslut den 10 juni 2019, dnr 505-8964-2018, samt vad som framförts i ansökan.

Nämnden saknar redovisning för den transport av avfall som skett och mottagningskvitton från godkänd mottagare av avfallet. Detta och ett avtal mellan bolaget såsom fastighetsägare och TD behövs för att kunna fastställa att bolaget inte är ägare av avfallet. Nämnden bedömer att fastighetsägaren har förfogande över det som förvaras på fastigheten om det inte finns handlingar som visar något annat. Frågan om rätt adressat borde dessutom rimligen vara utredd då föreläggandet vunnit laga kraft.

Den anmälan som gäller bilskrotningsverksamhet på ZZ och QQ som TD menar motiverar att bilarna flyttades dit på laglig grund inkom till nämnden den 14 juni 2019. TD hävdar att han lämnat in anmälan i nämndens brevlåda den 1 november 2018. Någon sådan handling har inte registrerats hos nämnden. Även om så vore fallet hade det då inte gått de sex veckor som i 9 kap. 6 c § miljöbalken anges som den tid som ska förflyta innan anmäld verksamhet får påbörjas även om beslut inte fattats när han började flytta bilarna till dessa fastigheter, vilket nämnden dokumenterat med drönarfoton den 8 november 2018.

TD hänvisar till ”några bilar och tillfälligt uppställda”. Det var 115 bilar som stod uppställda i upp till minst 2,5 månad. Enbart lagring av denna mängd fordon bedöms som yrkesmässig bilskrotningsverksamhet vilket fastställts av Mark- och miljööverdomstolen i mål M 12032-17 och M 30-18. Dessutom har avfall av olika slag inte städats bort i enlighet med föreläggandet. Vid nämndens senaste tillsyn den 20 februari 2020 konstaterades att bl.a. takpannorna av eternit stod kvar.

Efter föreläggandet har TD i egenskap av sig själv, enskild firma eller som företrädare för något av de bolag han är engagerad i flyttat bort fordonen men inte allt annat avfall. Nämnden vill förtydliga att föreläggandet inte enbart avsåg den aktuella dagen då det skrevs utan för all framtid till dess det på fastigheten finns tillstånd att bedriva bilskrotning och/eller mellanlagring av avfall. Vid nämndens senaste tillsyn den 20 februari 2020 var det ovanligt god ordning på den aktuella fastigheten vilket framgår av bifogat drönarfoto. Av de andra ingivna drönarfotona för angränsande fastigheter, som också ägs av bolag med TD som företrädare, framgår vart fordon och annat avfall flyttats, dvs. inte till godkända mottagningsanläggningar som föreläggandet anger. För dessa fastigheter finns det förelägganden som slutligt avgjorts i Mark- och miljööverdomstolen genom dom den 14 juni 2018 i mål nr M 12032-17 och M 30-18.

TD, i egenskap av sig själv, enskild firma samt de bolag han är engagerad i, saknar samtliga tillstånd för yrkesmässig transport av avfall och farligt

avfall. Nämnden har inte i något sammanhang lovat grannar till TD olika verksamheter att de ska försvinna. Däremot bedriver nämnden tillsyn för att verksamheterna ska följa de lagar och regler som de omfattas av. Detta är ett tungt arbete då TD utan undantag överklagar samtliga beslut från nämnden för att förhålla de åtgärder som rimligen ska vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och regler. Detta är ett arbete som nämnden i stort sett bedrivit sedan TD inledde sin verksamhet i Västerviks kommun 1986.

Bolaget har förelagts att yttra sig över nämndens yttrande. Något yttrande har inte inkommit.

DOMSKÄL

I mål om utdömande av vite har mark- och miljödomstolen att pröva om det föreläggande som ligger till grund för ansökan har delgetts adressaten, om det har vunnit laga kraft, om det är lagligen grundat, om föreläggandet har överträtts samt om adressaten haft faktisk och rättslig möjlighet att följa föreläggandet. Domstolen ska dessutom, under förutsättning att vitet ska dömas ut, pröva om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse, pröva vitets storlek samt beakta om det finns särskilda skäl att jämka vitet.

Vitesföreläggandet

Mark- och miljödomstolen konstaterar inledningsvis att föreläggandet är lagligen grundat. Nämndens beslut, som även innefattade förbud mot att bedriva yrkesmässig bilskrotning på fastigheten XX, har delgetts bolaget genom särskild delgivning med aktiebolag. Bolaget, genom TD, överklagade nämndens beslut till länsstyrelsen.

I 29 § delgivningslagen (2010:1932), (DL), anges förutsättningarna för att särskild delgivning med juridisk person ska få ske. Särskild delgivning får således ske om ett försök till vanlig delgivning eller förenklad delgivning har misslyckats i samma delgivningsärende eller ett sådant delgivningsförsök bedöms som utsiktslöst. Nämnden har inte angett huruvida förutsättningarna för särskild delgivning med

aktiebolag varit uppfyllda i detta fall. Mark- och miljödomstolen kan därför inte bedöma om delgivning har skett på sätt som är föreskrivet i 29 § DL.

I nu aktuellt mål har bolaget, genom dess företrädare TD, överklagat nämndens beslut till länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen har därför att bedöma vilken betydelse detta kan få för frågan om bolaget delgivits vitesföreläggandet.

Nämnden har gett in kopia av överklagandeskriften. I denna anges tydligt vilket beslut överklagan avser, att det bestrides i sin helhet samt att samtliga vitesbelopp bestrides. I sak anges att bolaget inte bedriver någon yrkesmässig bilskrotningsverksamhet och att han tillfälligt nyttjar fastigheten XX under tiden då han städar och renoverar grannfastigheterna. Vidare anges att då fastighetsägaren på den aktuella platsen ska uppföra en större ekonomibyggnad är området tillfälligt inhägnat med byggstängsel och arbetsmaskiner för detta finns på området. Bolaget har även angett att man önskar komplettera överklagandet men någon komplettering inkom aldrig.

Mark- och miljööverdomstolen har i dom den 13 juli 2020 i mål nr M 751-19, och med hänvisning till Högsta domstolens avgörande NJA 2013 s 364 angett följande. *”Enligt 16 § delgivningslagen sker vanlig delgivning genom att den handling som ska delges skickas eller lämnas till delgivningsmottagaren. Av 18 § samma lag framgår att delgivning anses ha skett när delgivningsmottagaren har tagit emot handlingen. Det gäller oavsett på vilket sätt handlingen har kommit delgivningsmottagaren till handa. Det ska framgå att delgivningsmottagaren har mottagit handlingen, men det ställs inte något krav på att det ska ske på ett visst sätt. Vid prövningen av om handlingen har tagits emot ska det i stället göras en helhetsbedömning på grundval av den föreliggande utredningen (se NJA s. 364).”*

I nu aktuellt mål har nämnden enligt anteckning expedierat beslutet till bolagets registrerade adress. Bolaget har genom sin företrädare överklagat beslutet till länsstyrelsen. Bolaget har inte i enlighet med sin begäran kompletterat sitt överklagande till länsstyrelsen. Mark- och miljödomstolen bedömer dock att det

som bolaget anger i överklagandet är tillräckligt bevis för att bolaget har tagit emot det beslut vari vitesföreläggandet utgör en del.

Länsstyrelsen har sedan den 10 juni 2019, dnr 505-8964-2018, beslutat att ändra föreläggandet på så sätt att följande mening läggs till ”*Därefter får ingen bilskrotningsverksamhet bedrivas på fastigheten.*”

Mark- och miljödomstolen konstaterar att vitesföreläggandet avser avstädning av fastigheten. Den ändring i föreläggandet som länsstyrelsen på oklar grund gjort medför därför inte någon skärpning av föreläggandet då en eventuell överträdelse mot det i föreläggandet intagna förbudet mot bilskrotningsverksamhet inte träffas av vad som förenats med vite.

Mark- och miljödomstolen konstaterar dock att det av ingivet utdrag från länsstyrelsens ärendehandläggningssystem framgår att bolaget antecknats som delgivet genom stämmingsman den 14 juni 2019.

Laga kraft

Mark- och miljödomstolen har härefter att pröva om vitesföreläggandet vunnit laga kraft.

Nämnden har till styrkande härav gett in länsstyrelsens beslut den 8 juli 2019 i dnr 505-6050-2019, vari länsstyrelsen avvisade bolagets överklagande av länsstyrelsens beslut av den 10 juni 2019. Skäl för avvisningen var att överklagandet inkommit för sent då sista dag för överklagande var den 5 juli 2019.

Mark- och miljödomstolen konstaterar mot bakgrund av ovan angivna att vitesföreläggandet vann laga kraft den 6 juli 2019 såsom nämnden angett.

Föreläggandets adressat

Nämnden har bedömt att bolaget som fastighetsägare är att anse som verksamhetsutövare med avseende på det avfall som förvaras på bolagets fastighet.

Bolaget har invänt att de inte är verksamhetsutövare av yrkesmässig bilskrotning och inte heller ansvariga för någon mellanlagring av avfall på fastigheten XX. Bolaget är dock fastighetsägare. TD, som är företrädare för bolaget, synes istället mena att det är han som personligen är ansvarig för den verksamhet som föreläggandet avser.

I praxis har det framhållits att förvaring av avfall som någon annan än fastighetsägaren placerat på en fastighet inte utan vidare kan medföra ett ansvar för fastighetsägaren. Det måste följaktligen till ytterligare någon omständighet, t ex att fastighetsägaren accepterat verksamheten. Se t ex Miljööverdomstolens dom den 11 december 2006 i mål nr M 4141-06, MÖD 2006:63. I förevarande fall torde det inte vara någon tvekan om att bolaget accepterat att avfallet förvaras på fastigheten. Bolaget är därmed att anse som verksamhetsutövare i miljöbalkens mening och också rätt adressat för föreläggandet. Bolaget har även faktiska och rättsliga möjligheter att rätta sig efter föreläggandet.

Fullgörande av föreläggandet

Fordon

I föreläggandet anges att avstädningen av fastigheten ska vara slutförd senast 30 dagar efter laga kraft vilket innebar den 5 augusti 2019. Vid tillsynsbesök den 22 augusti 2019 konstaterade miljö- och byggnadskontoret att föreläggandet inte fullföljts.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det av handlingarna i målet framgår att nämnden bedrivit aktiv tillsyn av verksamheten även under den tid som nämndens beslut prövades i länsstyrelsen. I ansökan om utdömande av vitet anges att ”de uttjänta fordonen” flyttats till en grannfastighet under perioden 1 oktober 2018 till 4 februari 2019. Av bifogade bilder från inspektion den 8 november 2018 jämfört med bilder från inspektion den 4 februari 2019 framgår att samtliga personbilar som fotograferades den 8 november 2018 flyttats. Det finns dock ett antal kvarvarande fordon på bilden från den 4 februari 2019.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det av rättssäkerhetsskäl är mycket viktigt att ett vitesföreläggande är preciserat på ett sådant sätt att det inte råder någon tvekan för den enskilde hur olika föremål definieras. Föreläggandet avser för det första enbart avfall. I föreläggandet anges att allt avfall ska tas bort, däribland uttjänta fordon och maskiner. Mark- och miljödomstolen konstaterar motsatsvis att fordon som inte är uttjänta inte kan omfattas av föreläggandet.

Mark- och miljödomstolen anser därför att det först behöver klarläggas vad ett fordon är. Lämpligast i detta fall är att utgå från vad som anges i lag (2001:559) om vägtrafikdefinitioner. I 2 § i nämnda lag definieras ett fordon som *”En anordning på hjul, band, medar eller liknande som är inrättad huvudsakligen för färd på marken och inte löper på skenor. Fordon delas in i motordrivna fordon, släpfordon, efterfordon, sidvagnar, cyklar, hästfordon och övriga fordon.”*

Mark- och miljödomstolen finner att flera av de föremål som återfinns på bilderna från den 22 augusti 2020 och som av nämnden där benämns som maskiner, enligt vägtrafikförordningen definieras som fordon. Inte heller i dagligt tal är det ovanligt att benämna lastbilar, grävmaskiner och släpvagnar som just fordon.

Mot bakgrund av att nämnden i ansökan angett att ”de uttjänta fordonen” flyttats bedömer mark- och miljödomstolen att de fordon som fanns kvar den 4 februari 2019 och som även återfinns på bilderna som togs den 22 augusti 2019 inte bedömts som uttjänta. De kan därmed inte heller omfattas av kravet på borttagande.

Annat avfall

Av ingivna bilder framgår att det finns en del övriga föremål som inte behandlats under rubrikerna ovan. Det finns exempelvis däck, järnbalkar, tomma plastlådor, och en kran.

Bolaget har invänt att dessa föremålen av denna karaktär inte utgör avfall utan används eller ska komma till användning. Nämnden har inte närmare bemött

bolagets invändningar när det gäller denna typ av föremål. Mark- och miljödomstolen bedömer inte att det med säkerhet går att avgöra att exempelvis järnbalkar och tomma plastlådor utgör avfall, vilket är en förutsättning för att detta ska omfattas av föreläggandet. Mark- och miljödomstolen finner därför inte att nämnden visat att bolaget inte följt föreläggandet i denna del.

Farligt avfall

Vid nämndens uppföljande inspektion den 22 augusti 2019 fanns en pall med eternitplattor på fastigheten. I föreläggandet anges specifikt att farligt avfall ska tas bort. Bolaget har invänt att det inte är något farligt avfall då det ska användas och tillfälligt står där. Bolaget har även angett att plattorna flyttades dit i augusti 2019 och att de inte ingår i föreläggandet.

När det gäller eternitplattor så innehåller dessa asbest – ett ämne som är förbjudet att använda sedan år 1982. För att yrkesmässigt få hantera t ex eternitplattor krävs särskilt tillstånd från Arbetsmiljöverket. Det är inte tillåtet att sälja eller på annat sätt överlåta eternitplattor och detta förbud gäller inte bara yrkesmässig verksamhet utan träffar även privatpersoner. De eternitplattor som funnits på fastigheten vid inspektionstillfällena den 22 augusti respektive 8 oktober 2019 kan enligt mark- och miljödomstolens bedömning inte klassas som något annat än farligt avfall. Mark- och miljödomstolen bedömer således att de omfattas av föreläggandet och att föreläggandet överträts i denna del.

Det finns således förutsättningar för att döma ut vitet.

Jämkning

Mark- och miljödomstolen ska vid denna utgång även pröva om det finns skäl för jämkning av det åsatta vitet.

I 3 § lag (1985:206) om viten (viteslagen) anges bland annat att det ska fastställas till ett belopp som med hänsyn till vad som är känt om adressatens ekonomiska förhållanden och till omständigheterna i övrigt kan antas förmå honom att följa det

föreläggande som är förenat med vitet. I förarbetena till viteslagen, prop 1984:86:96 s 49, anges bland annat att vitesbeloppet i första hand ska bestämmas till en sådan storlek att det kan antas bryta eventuellt motstånd hos adressaten mot att följa föreläggandet. Vidare anges att det särskilt faller sig naturligt när ett föreläggande riktar sig till någon i egenskap av ägare till fastighet eller annan egendom att vitet bestäms så att beloppet inte understiger kostnaden för den förelagda åtgärden eller den vinst en besparing som en adressat normalt kan antas göra genom att inte följa föreläggandet.

I 9 § viteslagen anges att vitet får jämkas om det finns särskilda skäl. I modern underrättspraxis finns en tendens att jämka vitet i relation till de åtgärder adressaten kan ha vidtagit, (Viteslagstiftningen, En kommentar, Juno den 21 augusti 2020).

Mark- och miljödomstolen finner att merparten av den avstämning av fastigheten som ålagts bolaget har fullföljts inom den utsatta tiden. Mark- och miljödomstolen har i målet funnit att det är den del som avser bortskaffande av farligt avfall som inte efterföljts.

Mot bakgrund av det ovan anförda bedömer mark- och miljödomstolen att det finns särskilda skäl för jämkning av det åsatta vitesbeloppet. Vitesbeloppet bör således jämkas och sättas ned med 150 000 kronor. Det löpande vitet bör även detta jämkas och sättas ned med 10 000 kronor för varje förfluten 30-dagarsperiod.

Bolaget ska därmed förpliktigas att betala 50 000 kronor för den första överträdelsen samt totalt 20 000 kronor för de båda följande 30-dagarsperioderna, vilket ger en total summa om 70 000 kronor.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (MMD-02)

Överklagande senast den 13 oktober 2020.

Karin Fridell

Viktor Forsell

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Karin Fridell, ordförande, och tekniska rådet Viktor Forsell. Målet har handlagts av beredningsjuristen Viktor Larsson.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se